

Azərbaycan "yaşıl enerji" hədəflərinə doğru inamla irəliləyir. Hazırda Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının "ACWA Power" şirkəti tərəfindən tikilən 240 MVt gücündə "Xızı-Abşeron" Külək-Elektrik Stansiyasının inşası davam edir.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin inşa etdiyi, MDB məkanında ən böyük günəş-elektrik stansiyası olan 230 MVt gücünə malik "Qaradağ" artıq keçən il oktyabrın 26-dan istifadəyə verilib. İndi isə Cəbrayıl rayonunda inşa ediləcək "Şəfəq" stansiyasının tikinti işləri start ərəfəsindədir.

Bu enerji obyektinin bir önəmi də ondan ibarətdir ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə tikilir. Prezident İlham Əliyev bu əraziləri - 10 min kvadratkilometr sahəni "yaşıl enerji" zonası elan edib. Odur ki, "Şəfəq" in tikintisi həm bu məqsədin gerçəkləşməsində əhəmiyyətli rol oynayacaq, həm də ümumən Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə aparılan möhtəşəm quruculuğun bir hissəsinə çevriləcək.

Bu günlərdə bəzər şirkəti "Şəfəq" in icraçısı kimi elan edib ki, layihə üçün Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədinin ilkin variantı hazırlanıb və dərc olunub. Sənəddə "Şəfəq" layihəsi üzrə aparılacaq fəaliyyətlərin ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə potensial təsirləri nəzərdən keçirilir və tövsiyə olunan təsirlərlə tədbirləri təsvir edilir. ƏMSSTQ prosesinin məqsədi nəzərdə tutulan işlərin ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə hər hansı mənfi təsirlərin müəyyənlişdirilməsini və minimuma endirilməsini, mümkün olduqda isə aradan qaldırılmasını təmin etməkdir.

Sənəddə vurğulanır ki, Azərbaycanın cənub-qərbində yerləşən Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Cəbrayıl rayonunda "Şəfəq" layihəsi çərçivəsində fotovoltaiq (PV) günəş-

"Şəfəq" yaxın zamanlarda işıq saçacaq

elektrik stansiyasının yaradılması məqsədini daşıyan bu layihə üzrə işlər bəzər şirkəti tərəfindən aparılır. Layihə üzrə tikinti işlərinin bu ilin ikinci yarısında başlanacağı və təxminən 18 ayadək davam edəcəyi gözlənilir.

"Şəfəq" stansiyası təxminən 802 hektarlıq ərazini əhatə edəcək və 240 meqavat dəyişən cərəyan gücünə malik olacaq. Stansiyanın araya-ərsəyə gəlməsi prosesinə layihələndirmə, təchizat, mühəndislik, tikinti, quraşdırma, sınaq, istismara buraxma işləri və istismar mərhələləri daxildir. Tikintinin özü də bir neçə mərhələni əhatə edəcək. Əvvəlcə obyekt üçün sahənin hazırlanması həyata keçiriləcək. Sonrakı mərhələlərdə stansiya quraşdırılacaq və istismara verilməlidir. Nəhayət, tikinti

aparılan sahə təmizlənməyə və bərpa ediləcəkdir.

Məlumdur ki, istənilən tikinti üçün ilk növbədə sahənin hazırlanması vacibdir. "Şəfəq" in tikintisinə başlamaq üçün də sahə müvəqqəti olaraq hasara alınacaq, bitki örtüyündən təmizlənməyə, torpaq işləri görülməyə, drenaj boruları quraşdırılacaq, kabel xəndləri qazılacaq və s. Ən məsuliyyətli mərhələlərdən biri stansiyanın quraşdırılmasıdır. Belə ki, istifadə olunacaq avadanlıq və materiallar sahəyə bu dövrdə daşınacaq. Daha sonra özül və montaj konstruksiyaları, günəş panelləri və digər avadanlıqlar, o cümlədən transformatorlar quraşdırılacaq. Mexaniki və vizual yoxlamalardan, elektrik sisteminin və avadanlıqların sınağından

sonra elektrik təchizatına başlamaqla enerji obyektinə istifadəyə verilməlidir.

İşçi qüvvəsinin Azərbaycan və xarici ölkə vətəndaşlarından ibarət olacağı və hər iki qrupdan tikinti, istismar və istismardan çıxarma mərhələlərində istifadə ediləcəyi gözlənilir. 6-8 ay ərzində tikinti heyətinin 300 nəfərdən ibarət olacağı, pik dövrdə isə 700 nəfərə çatacağı nəzərdə tutulur. Əməliyyat zamanı işçi qüvvəsinə olan dəqiq tələblər stansiyanın istismara verilməsindən əvvəl müəyyənlişdiriləcək. Yekun texnologiya seçiminə və işçilərin bacarıq imkanlarından asılı olaraq yerli əhali arasından cəlb edilən tikinti işçilərinin sayını maksimuma çatdırmaq qarşıya məqsəd qoyulub.

İşçilərin öz vəzifələrini yerinə yetirəcəklərinə əmin olmaq, onların bilik və qabiliyyətlərini artırmaq üçün layihə müddətində müxtəlif səviyyələrdə təlimlər keçiriləcək.

Layihənin tikinti, əməliyyatlar və istismardan çıxarılma mərhələsi üzrə fəaliyyətləri çərçivəsində planlaşdırılmış və planlaşdırılmamış işlərlə əlaqədar ekoloji və sosial-iqtisadi təsirlərin qiymətləndirilməsi üçün ətraflı metodologiyaya riayət edilib. Burada fiziki mühitə (havanın keyfiyyəti, istixana qazı, səs-küy, torpaq, qrunt və səth suları), landşaft, nəqliyyat və nəqliyyat, eləcə də bioloji mühitə (quru və su mühiti, flora və fauna) və sosial-iqtisadi mühitə potensial təsirlər nəzərdən keçiriləcək.

Xatırladaq ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur 7200 meqavat günəş, 2000 meqavat külək enerjisi potensialına malikdir. Ölkəmizin daxili su ehtiyatlarının isə təxminən 25 faizi, yəni illik 2 milyard 560 milyon kubmetri bu ərazilərdə formalaşır. Günəş enerjisi potensialı Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan və Qubadlıda, külək enerjisi potensialı isə Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində daha çox müşahidə olunur. Hər iki bölgənin ərazisi ilə axan Tərtərçay, Bazarçay, Həkəriçay kimi əsas və digər kiçik çayların böyük hidroenerji potensialı var. Həmçinin ilkin təhlillərə əsasən, Kəlbəcərdə günlük 3093 kubmetr, Şuşada isə günlük 412 kubmetr termal su ehtiyatlarının mövcud olması ehtimal edilir.

Yer səthinə düşən günəş radiasiyasının miqdarına görə Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı və Füzuli rayonları Naxçıvan MR-dən sonra ikinci yerdədir. Azərbaycanın ən günəşli rayonlarından biri də Ağdamdır. Burada günəşli günlərin çox olması günəş enerjisindən istifadəni aktuallaşdırır. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, gələcəkdə Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə "Şəfəq"lər çox olacaq.